

УДК 336.73:336.76

DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2023-2-6>

Валерій Петрович ІЛЬЧУК,

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Національний університет «Чернігівська політехніка»

ORCID ID: 0000-0003-4844-1326

Тетяна Олександрівна ШПОМЕР,

кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Національний університет «Чернігівська політехніка»

ORCID ID: 0000-0001-6680-5889

Андрій Миколайович ШПОМЕР,

аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Національний університет «Чернігівська політехніка»

ORCID ID: 0009-0006-6326-0266

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Показана значущість суб'єктів фінансового ринку у розв'язанні проблеми забезпечення фінансовими ресурсами розвитку реального сектора економіки. Відмічена важливість небанківських фінансових установ в усуненні дефіциту фінансових ресурсів, розкритий потенціал їх розвитку і можливості за певних умов скласти конкуренцію банківським установам. Виявлені проблеми розвитку небанківських фінансових установ та фактори макро- і мікросередовища, що знижують їх конкурентоспроможність на ринку фінансових послуг.

Досліджені умови виникнення конкуренції між небанківськими і банківськими фінансовими установами, визначені зони їх монопольної та конкурентної діяльності на ринку фінансових послуг. Розкриті особливості діяльності небанківських фінансових установ, яка має вузькоспеціалізований характер та свої негативні і позитивні сторони. Визначені певні конкурентні переваги небанківських фінансових установ порівняно з банками, що робить їх серйозними гравцями на ринку фінансових послуг. Визначені ті види фінансових послуг, де небанківські фінансові установи складають вагому конкуренцію банкам. Виявлені також фак-

тори, що забезпечують конкурентоспроможність небанківських фінансових установ та потенціал його нарощування. Досліджені шляхи підвищення конкурентоспроможності небанківських фінансових установ, основними серед яких є: запровадження цифрових фінансових технологій, організація рекламного супроводу фінансових послуг, мінімізація ризиків посередницької діяльності, державне регулювання діяльності небанківських фінансових установ, запровадження нових кредитування та зниження ціни позикового капіталу, використання досвіду європейських країн у сфері надання небанківських фінансових послуг.

Ключові слова: небанківські фінансові установи, фінансовий ринок, ринок фінансових послуг, фінансові ресурси, реальний сектор економіки, фінансові інвестиції, конкурентоспроможність.

Valerii ILCHUK

Doctor of Economics, Professor,
Professor of Department of Finance, Banking and Insurance
Chernihiv Polytechnic National University

Tetiana SHPOMER

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer of Department of Finance, Banking and Insurance
Chernihiv Polytechnic National University

Andrii SHPOMER

graduate student of the Department of Finance,
Banking and Insurance
Chernihiv Polytechnic National University

COMPETITIVENESS OF NON-BANKING FINANCIAL INSTITUTIONS ON THE FINANCIAL SERVICES MARKET

The importance of financial market entities in solving the problem of providing financial resources for the development of the real sector of the economy is shown. The importance of non-banking financial institutions in eliminating the shortage of financial resources, the revealed potential of their development and the possibility of competing with banking institutions under certain conditions was noted. Development problems of non-banking financial institutions and macro- and microenvironmental factors that reduce their competitiveness on the market of financial services are revealed.

The conditions for the emergence of competition between non-banking and banking financial institutions have been studied, and

the zones of their monopoly and competitive activity in the market of financial services have been determined. The peculiarities of the activity of non-banking financial institutions, which has a highly specialized nature and its negative and positive sides, are revealed. Certain competitive advantages of non-bank financial institutions compared to banks have been identified, which makes them serious players in the financial services market. Those types of financial services where non-bank financial institutions are a serious competition to banks are defined. Factors that ensure the competitiveness of non-bank financial institutions and the potential for its growth are also revealed. Ways to increase the competitiveness of non-banking financial institutions have been investigated, the main ones being: the introduction of digital financial technologies, the organization of advertising support for financial services, the minimization of the risks of intermediary activities, the state regulation of the activities of non-banking financial institutions, the introduction of new lending schemes and the reduction of the price of loan capital, the use of the experience of European countries in the field of non-banking financial services.

Key words: non-banking financial institutions, financial market, market of financial services, financial resources, real sector of the economy, financial investments, competitiveness.

Постановка проблеми. Невід'ємною умовою ефективного розвитку національної економіки є забезпеченість інвестиційними ресурсами, дефіцит яких на сьогодні створює проблеми у відновленні вітчизняного виробництва, що занепало за роки деіндустріалізації та воєнних дій. Розв'язати проблему дефіциту фінансових ресурсів має фінансовий ринок, де основні його суб'єкти – банківські і небанківські фінансові установи (НФУ) спеціалізуються на процесах залучення, акумуляції, розподілу і перерозподілу грошових коштів в інтересах своїх клієнтів. Фінансовий ринок є потужним постачальником фінансових ресурсів у реальний сектор економіки, спрямовуючи залучені кошти в якості фінансових інвестицій у розвиток виробничих корпорацій.

Динаміка розвитку суб'єктів фінансового ринку показувала в довоєнний час активізацію діяльності НФУ, які демонстрували нарощування своїх фінансових активів, збільшення кількості фінансових операцій, зростання чисельності клієнтів, що користуються їх фінансовими послугами. Розмаїття видів НФУ на фінансовому ринку та

асортименту їх фінансових послуг викликано попитом ринку, учасники якого потребують різноманітних послуг, яких банківські установи не надають або не мають права надавати.

Надання аналогічних послуг з банківськими фінансовими установами створило проблему конкурентоспроможності НФУ на ринку фінансових послуг, розв'язання якої є нагальним завданням. Саме низькою конкурентоспроможністю НФУ по відношенню до банків пояснюється їх мізерний обсяг фінансових послуг, що актуалізує проблему їх конкурентоспроможності.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток теоретичних основ і практичних питань функціонування НФУ, дослідження проблем підвищення ефективності їх діяльності зробили такі вітчизняні вчені-економісти, як В. Базилевич, О. Барановський, З. Борисенко, Н. Внукова, О. Вовчак, В. Геєць, В. Герасимчук, А. Гпльчинський, Т. Гудзь, Н. Дребот, П. Зимова, О. Клименко, В. Костогриз, А. Кузнецова, А. Криклій, М. Лапішко, В. Міщенко, А. Пересада, М. Савлук, О. Тахтай, Н. Ткаченко, В. Шелудько, І. Школьник, С. Черкасова та ін.

Їх науковий доробок має велике теоретичне і практичне значення для пошуку шляхів ефективного функціонування НФУ, створення належних умов їх подальшого розвитку.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Проте в проведених дослідженнях не в повному обсязі розкриті шляхи розв'язання проблеми підвищення конкурентоспроможності НФУ, не визначені методи, засоби і механізми розв'язання зазначеної проблеми.

Метою статті є визначення факторів, що знижують конкурентоспроможність НФУ на ринку фінансових послуг та пошук напрямів та засобів розв'язання зазначеної проблеми.

Виклад основного матеріалу дослідження. З розвитком фінансового ринку активізується діяльність його суб'єктів, серед яких НФУ показують певну тенденцію щодо свого зростання. НФУ як активні фінансові посередники надають різноманітні фінансові послуги, які стосуються спільного інвестування, надання кредитів, страхування, управління активами, лізингових операцій, посередництва у купівлі-продажу фінансових інструментів, довірчих операцій і т. ін. Обсяги надання будь-якої фінансової послуги визначаються відповідними потребами споживачів – учасників ринку фінансових послуг.

На сьогодні попит на певні фінансові послуги НФУ залежить від виду зазначеної установи, що надає послуги, її спеціалізації, якості послуг, що надаються, потреб цільового ринку у визначеній послугі, лояльності його до фінансової установи тощо.

Головною проблемою розвитку НФУ є відносно низький у порівнянні з банками попит на їх фінансові послуги, що явно прослідковується в тих сегментах ринку, де їх фінансові послуги перетинаються. Це пояснюється більшими конкурентними перевагами фінансових послуг банків порівняно з аналогічними послугами НФУ.

Надання банками аналогічних фінансових послуг, що надаються НФУ, створює для останніх проблему їх конкурентоспроможності на ринку фінансових послуг.

Символічне відображення умов виникнення конкуренції між банками і НФУ показано на рис. 1. Як видно із рисунку зона надання аналогічних послуг банками і НФУ є зоною їх конкуренції, де на даний час конкурентні переваги мають банківські установи. Привабливість фінансових послуг і відповідно їх конкурентоспроможність залежить від якості їх надання, від довіри клієнтів до фінансових посередників, серед яких саме НФУ мають певні недоліки, що стримує попит потенційних клієнтів на їх фінансові послуги. Проте динамічний розвиток фінансового ринку і активізація діяльності основних його гравців – фінансових посередників показує певні структурні зміни в розподілі їх ролей та значущості на ринку фінансових послуг внаслідок зростання функціональних можливостей НФУ. В останній час небанківські фінансово-кредитні установи набувають все більшого розвитку та можуть складати конкуренцію банкам [6].

Однією із особливостей в плані привабливості фінансових послуг певних НФУ є їх власна ніша на ринку фінансових послуг, яка не перекривається банківськими фінансовими установами. Це має бути їх відправним кроком в процесі просування їх послуг потенційним клієнтам. До теперішнього часу відсутня дієва реклама фінансових послуг НФУ, що є однією з причин гальмування їх розвитку. Навіть кількість учасників таких потужних гравців на ринку фінансових послуг як страхові компанії, ломбарди, лізингові компанії тощо, які більш тяготіють своїми послугами до реального сектора економіки, показують від'ємний ріст, що посилюється ще і умовами воєнного стану.

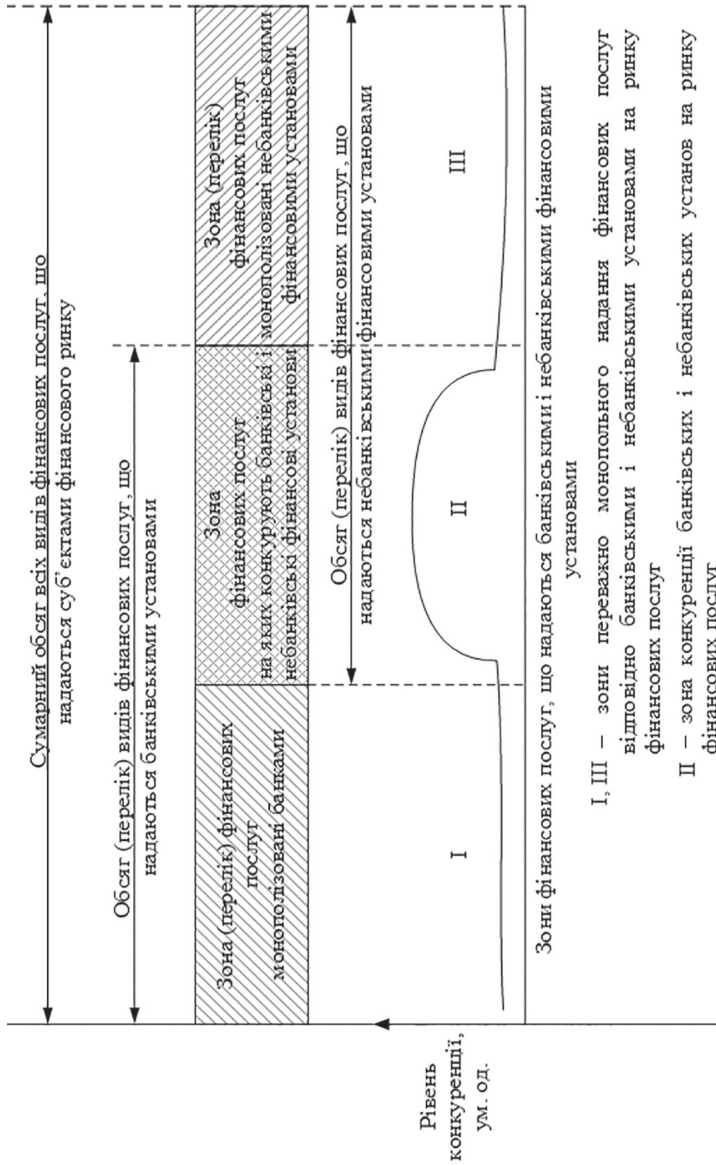

Рис. 1. Символічне відображення умов виникнення конкуренції між банківськими і небанківськими фінансовими установами

Джерело: авторська розробка

Підвищення конкурентоспроможності НФУ на ринку фінансових послуг є головним завданням для їх економічного зростання та виконання своєї важливої місії бути постачальником фінансових ресурсів у реальний сектор економіки. На рис. 2 показані фактори макро- і мікросередовища, що гальмують конкурентоспроможність НФУ, які є предметом аналізу для розробки і реалізації відповідних рішень для їх усунення, або мінімізації їх негативного впливу.

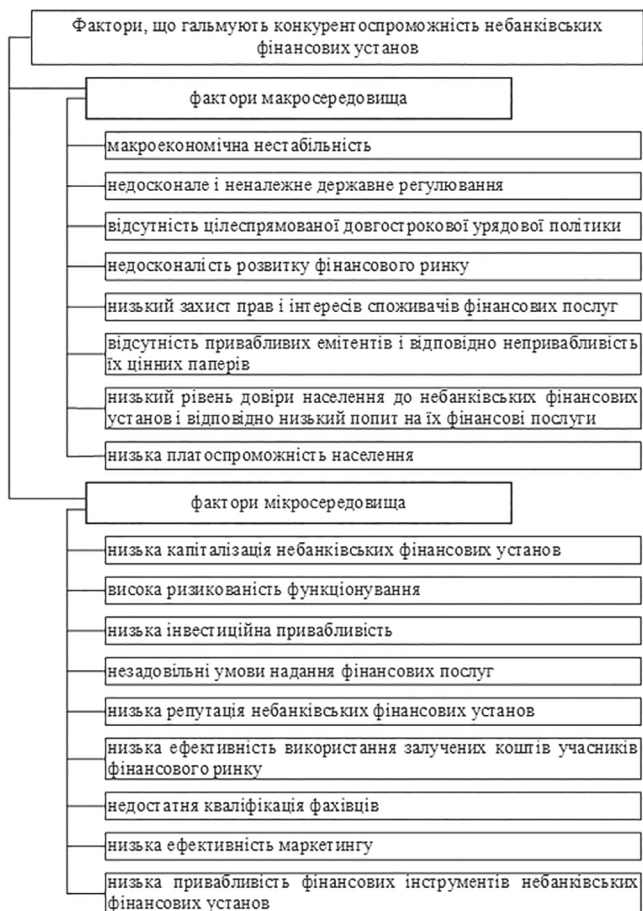

Рис. 2. Фактори, що гальмують конкурентоспроможність небанківських фінансових установ

Джерело: складено авторами на основі [1, 2, 3, 6]

Вузькоспеціалізована діяльність НФУ має як негативні, так і позитивні сторони. З одного боку вузька спеціалізація стримує диверсифікацію фінансових послуг, охоплює вузький сегмент на ринку фінансових послуг, обслуговуючи обмежену кількість клієнтів, з іншого – виступає монополістом певного виду послуг, забезпечуючи хоч і невеликий, але постійний попит на них і має змогу постійно підвищувати їх якість, забезпечуючи позитивну динаміку свого економічного зростання. НФУ, маючи змогу надавати спеціалізовані послуги, які не можуть надавати банки, забезпечують собі надійну нішу на ринку фінансових послуг, що визначає їх статус як невід'ємного гравця серед інших фінансових посередників.

Попит і пропозиція на кожний вид спеціалізованих фінансових послуг певних НФУ визначає динаміку їх економічного зростання або падіння в залежності від їх співвідношення.

Конкуренція на ринку фінансових послуг існує як між банківськими і НФУ, так і між самими НФУ.

Слід зазначити, що фінансове інвестування в залежності від спрямованості коштів на купівлю цінних паперів на первинному чи вторинному ринку, має різний вплив на реальний сектор економіки. Реальна економіка має зиск від фінансових інвестицій тільки в результаті купівлі цінних паперів на первинному ринку. Вторинний ринок, який існує за своїми правилами, є певним чином автономним і майже не відбивається на функціонуванні підприємств реального сектора економіки, не постачає інвестиційних ресурсів для їх розвитку.

Тому інвестиційна активність НФУ приносить користь за умов розміщення коштів у реальному секторі національної економіки.

До найбільш значущих інвесторів реального сектора економіки можна віднести страхові компанії. Страхові компанії мають значний потенціал для сприяння сталому розвитку вітчизняного підприємництва шляхом розміщення страхових резервів у реальному секторі економіки [2].

До конкурентоспроможних переваг НФУ порівняно з банками відноситься значна регуляторна гнучкість. НФУ не є такими «зарегульованими» як банки і працюють в умовах відсутності жорстких нормативно-законодавчих вимог. Практика свідчить, що в умовах роботи на одному ринку НФУ починають складати серйозну конкуренцію банкам в процесах кредитування. Важливими учасниками вітчизняного небанківського кредитного ринку в сучасних умовах є фінансові компанії, ломбарди та кредитні спілки [9].

Конкурентні переваги НФУ по відношенню до банків у сфері надання кредитних послуг виявляється насамперед через їх доступність широкому колу споживачів, швидкість та простоту надання кредитів, мінімальний обсяг документів, які підлягають оформленню, в багатьох випадках відсутністю застави, можливість отримання позики в on-line режимі і т. ін.

Конкурентоспроможність НФУ у сфері кредитування буде зростати за умов зменшення вартості кредитів, спрощення процедури їх отримання, розробки заходів щодо захисту прав позичальників і т. ін. Це ще раз підтверджує, що небанківські кредитно-фінансові установи в розвиненому ринковому господарстві вступають в пряму конкуренцію з банками, оскільки здатні надавати своїм клієнтам такі самі послуги і забезпечувати при цьому більшу надійність вкладів [10].

Завдяки розвитку небанківського фінансового сектору НФУ посилили свої конкурентні позиції порівняно з банками в сфері надання кредитних послуг. Насамперед це відчувається при кредитуванні малого і середнього бізнесу, що дозволяє їм відчувати позитивні зрушення у зазначеній сфері надання фінансових послуг, наприклад, дозволяє вибрати найбільш прийнятні умови одержання кредитів.

Конкурентоспроможність НФУ на ринку фінансових послуг та потенціал її нарощування визначається таким [1]:

- забезпечення більш доступних умов для кредитування населення;
- можливість інвестувати в інноваційні проекти підприємств;
- стабільне зростання активів інститутів спільного інвестування;
- підвищення ефективності діяльності фінансових компаній;
- активізація діяльності ломбардів;
- поліпшення інформаційної прозорості діяльності небанківських фінансових посередників;
- певне зростання страхових резервів;
- підвищення якості державного нагляду у сфері діяльності небанківських фінансових посередників;
- посилення системи захисту прав та інтересів споживачів небанківських фінансових послуг;

- поліпшення інформаційного забезпечення населення щодо форм та умов співпраці з небанківськими фінансовими посередниками;
- підвищення якості надання фінансових послуг шляхом запровадження загальноприйнятих міжнародних стандартів надання фінансових послуг.

Кредитна діяльність, що реалізується НФУ і складає певну конкуренцію банкам, сприяє також зниженню ціни позикового капіталу. НФУ мають потенціал впровадження нових схем кредитування, забезпечуючи підвищення їх якості, зручності та доступності споживання. Серед НФУ найбільш потужними кредитними установами залишаються фінансові компанії, що успішно конкурують у сфері кредитної діяльності з банками. Конкуренцію банкам у цій сфері складають також факторингові компанії та компанії, що надають аналогічні послуги іншим учасникам ринку фінансових послуг.

У меншому ступені свою активність як кредитори проявляють лізингові компанії і ще менш активні у цьому виді діяльності кредитні спілки, але їх присутність на кредитному ринку сприяє диверсифікації кредитних послуг, розширює їх асортимент [10].

На конкурентоспроможність НФУ на ринку фінансових послуг впливає також і рекламна підтримка їх діяльності. При цьому найбільш чутливі до рекламного супроводу фінансових послуг є саме ті НФУ, функціонування яких можливе за умов залучення коштів населення. Це стосується у першу чергу інститутів спільного інвестування, страхових компаній, пенсійних фондів, кредитних спілок тощо. Якісна реклама їх фінансових послуг дозволяє сформувати цільовий ринок, вибрати саме той сегмент потенційних клієнтів, які забезпечать зазначеним НФУ стійке функціонування і розвиток. У меншому ступені, але все ж має сенс рекламування фінансових послуг таких НФУ як фінансових компаній, ломбардів, лізингових компаній і т. ін., які порівняно з вищезазначеними мають певні відмінності у зв'язку з тим, що складають непозикову частку ринку і не залучають у такий спосіб коштів широких верств населення.

Рекламне звернення НФУ до своїх потенційних клієнтів найбільш ефективно за умов попереднього визначення свого сегменту на ринку фінансових послуг, де враховується їх попит на ту або іншу фінансову послугу. Спеціалізація НФУ дозволяє у першому наближенні визначити їх цільовий ринок і більш якісно надавати певні фінансові послуги у відповідності до існуючого на них попиту.

Укрупнена сегментація споживачів фінансових послуг НФУ показана на рис. 3.

Підвищенню конкурентоспроможності НФУ сприяє також і запровадження цифрових фінансових технологій у їх діяльність на ринку фінансових послуг. Це стосується зокрема розвитку мікрофінансових операцій в умовах FinTech-трансформації фінансового ринку, а саме: надання кредитів через посередницькі цифрові платформи, які поєднують кредиторів і позичальників; балансове кредитування, що допомагає отримати фінансування від приватних осіб або інституційних інвесторів; впровадження рішень на основі штучного інтелекту; використання розвиваючих цифрових технологій при наданні фінансових послуг НФУ. Навіть у складних умовах воєнного стану НФУ демонструють потенціал свого розвитку, запроваджуючи сучасні технології надання фінансових послуг у режимі онлайн, тим самим поглиблюючи процеси їх цифровізації, розвиваючи також нові ринки у сфері мікрокредитування [8].

Основні види небанківських фінансових установ	Учасники ринку небанківських фінансових послуг		
	фізичні особи	юридичні особи	домогосподарства
Інститути спільного інвестування			
Страхові компанії			
Недержавні пенсійні фонди			
Кредитні спілки (кредитні товариства)			
Фінансові компанії			
Ломбарди			
Довірчі товариства			
Лізингові компанії			
Факторингові компанії			

- задовільна активність учасників

- низька активність учасників

- відсутність активності учасників

Рис. 3. Укрупнена сегментація споживачів фінансових послуг за окремими небанківськими фінансовими установами

Джерело: авторська розробка

Конкурентоспроможність НФУ багато в чому залежить від їх інвестиційної привабливості. Особливо це стосується тих видів НФУ, які залучають кошти населення для своєї діяльності на ринку фінансових послуг.

Інвестиційна привабливість НФУ визначається рядом факторів, серед яких рівень ризику займає особливе місце. Ризики невиконання своїх зобов'язань, що визначають інвестиційну привабливість НФУ є одним із найважливіших факторів, який є об'єктом посиленої уваги з боку споживачів фінансових послуг. Можливість зменшення очікуваного прибутку або його не отримання, втрата інвестованих коштів клієнтами НФУ стає суттєвою перешкодою у їх розвитку. Мінімізація ризиків посередницької діяльності НФУ є одним із дієвих шляхів підвищення їх інвестиційної привабливості.

Проте специфіка діяльності НФУ забезпечує їм ряд переваг за рахунок їх вузької спеціалізації та застосування механізму розподілу ризику за окремими операціями. В окремих сегментах фінансового посередництва діяльність небанківських фінансових установ може виявитися навіть більш ефективною, ніж діяльність банків. такий ефект забезпечує концентрація діяльності на одному-двох видах фінансових операцій, що й зумовлює підвищення їхньої якості та більш повне задоволення потреб споживачів [2].

Для мінімізації ризиків, що можуть стати наслідком недостатньої стійкості, прозорості й конкурентоспроможності небанківського фінансового сектора, необхідно змінити інституційну й фінансову спроможність органів, що здійснюють державне регулювання ринку фінансових послуг, а також створити ефективну систему запобігання злочинам, учиненим у сфері діяльності небанківських фінансових установ [7].

Одним із шляхів підвищення конкурентоспроможності НФУ є державне регулювання їх діяльності і особливо тих аспектів, які стосуються захисту прав споживачів фінансових послуг, поліпшення умов для залучення і розподілу фінансових ресурсів. Враховуючи зростаючу роль НФУ у розвитку національної економіки держава має розробити дієві заходи щодо підвищення їх конкурентоспроможності, забезпечення ефективності функціонування і розвитку.

Підвищення стійкості ринку небанківських фінансових послуг, що позитивно відбивається на конкурентоспроможності НФУ, залежить від ефективності державного управління особливо

в умовах воєнного стану і посилення, як наслідок, кризових явищ в фінансовому секторі економіки.

Навіть в зазначених умовах функціонування НФУ їх прагнення щодо підвищення своєї конкурентоспроможності залишається в планах перспективного розвитку. Це пояснюється тим, що фінансово-економічна система держави і, відповідно, ринки небанківських фінансових послуг поступово трансформуються у бік європейських стандартів [5].

Підвищенню конкурентоспроможності НФУ сприяють також і євроінтеграційні процеси. Досвід європейських країн у сфері небанківських фінансових послуг є прикладом і стимулом належного функціонування вітчизняних НФУ, створить умови для їх ефективного функціонування у відповідності до норм і правил європейського законодавства.

Висновки та пропозиції. Головною проблемою розвитку НФУ є низький порівняно з банківськими установами попит на їх фінансові послуги. Розширення асортименту фінансових послуг з боку НФУ та поглиблення спеціалізації за певними їх видами, суттєво підвищує їх якість і надає певні конкурентні переваги порівняно з фінансовими послугами банків. проте низька довіра до НФУ створює проблему їх конкурентоспроможності на ринку фінансових послуг у порівнянні з банками. Найбільший рівень конкуренції відчувається в зоні перетину аналогічних фінансових послуг, що надають банки і НФУ.

Перспективи розвитку НФУ пов'язані з підвищенням їх конкурентоспроможності порівняно з банками, що може бути забезпечено певними заходами, що стосуються підвищення їх інвестиційної привабливості, зниження ризиків посередницької діяльності, впровадження нових фінансових технологій, посилення державного регулювання, орієнтація на європейський досвід надання фінансових послуг.

© **Ільчук В.П., Шпомер Т.О., Шпомер А.М., 2023**

ЛІТЕРАТУРА

1. Гудзь Т.П., Кошман І.В. Стратегічний аналіз діяльності фінансових посередників в Україні // *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2016. № 1. С. 53 – 61.

2. Дребот Н. П., Танчак Я.А., Миколишин М.М. Тенденції розвитку небанківських фінансових установ на ринку фінансових послуг України // *Науковий вісник НЛТУ України*. 2020. № 1. С. 109 – 114.

3. Дубина М. Стан та перспективи розвитку системи парабанківських посередників. *Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції*. 2010. № 3(8). С. 52-57.

4. Дубина М., Савченко Т. Розвиток системи захисту прав споживачів з метою підвищення рівня страхової довіри в Україні // *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2018. № 2(14). С. 94 – 108.

5. Клименко О. В. Механізм державного управління у сфері небанківських фінансових послуг України // *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2019. № 5. С. 49 – 55.

6. Костогриз В. Г. Аналіз ощадної діяльності банківських та небанківських установ в умовах інноваційно-інвестиційного розвитку економіки України // *Економічний простір*. 2008. № 13. С. 162 – 169.

7. Тахтай О. В. Становлення та розвиток механізму державного регулювання діяльності небанківських фінансових установ в Україні // *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 2 (12). С. 273 – 282.

8. Черкасова С. В., Білий Р.М. Інституційний розвиток небанківського фінансового сектору в умовах удосконалення його державного регулювання // *Гроші, фінанси і кредит*. 2022. Вип. 63. С. 146 – 151.

9. Черкасова С. В., Медвідь Л.Г., Міценко Н.Г. Аналіз кредитної діяльності небанківських фінансових установ. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 36. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1121/1079>.

10. Школьник І.О. Стратегія розвитку фінансового ринку України: дис. ... докт. екон. наук: 08.00.08 / Т.О. Школьник. Суми. 2008. 440 с.

REFERENCES

1. Hudz, T.P. & Koshman, I.V. (2016). Stratehichnyi analiz diialnosti finansovykh poserednykiv v Ukraini [Strategic analysis of the activities of financial intermediaries in Ukraine] // *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli – Scientific Bulletin of Poltava University of Economics and Trade*. 1. 53 – 61.

2. Drebot, N. P., Tanhak, Ya. A., & Mykolyshyn, M. M. (2020). Tendentsii rozvytku nebankivskykh finansovykh ustanov na rynku finansovykh posluh Ukrainy [Trends in the development of non-banking financial institutions in the financial services market of Ukraine] // *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of UNFU*. (1). 109 – 114.

3. Dubyna, M. (2010). Stan ta perspektyvy rozvytku systemy parabankivskykh poserednykiv [The state and prospects for the development of the system of parabank intermediaries] // *Naukovyi visnyk: finansy, banky, investytsii – Scientific Bulletin: Finances, Banks, Investments*. 3(8). 52 – 57.

4. Dubyna, M. & Savchenko, T. (2018). Rozvytok systemy zakhystu prav spozhyvachiv z metoiu pidvyshchennia rinvnia strakhovoi doviry v Ukraini [Development of the consumer rights protection system in order to increase the level of insurance trust in Ukraine] // *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*. 2(14). 94 – 108.

5. Klymenko, O. V. (2019). Mekhanizm derzhavnoho upravlinnia u sferi nebankivskykh finansovykh posluh Ukrainy [Mechanism of state management in the sphere of non-banking financial services of Ukraine] // *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho – Scientific notes of Taurida National V.I. Vernadsky University*. 5. 49 – 55.

6. Kostohryz, V. H. (2008). Analiz oshchadnoi diialnosti bankivskykh ta nebankivskykh ustanov v umovakh innovatsiino-investytsiinoho rozvytku ekonomiky Ukrainy [Analysis of savings activities of banking and non-banking institutions in the conditions of innovation and investment development of the economy of Ukraine] // *Ekonomichnyi prostir – Economic scope*. 13. 162 – 169.

7. Takhtai, O. V. (2016). Stanovlennia ta rozvytok mekhanizmu derzhavnoho rehuiliuvannia diialnosti nebankivskykh finansovykh ustanov v Ukraini [Formation and development of the mechanism of state regulation of non-bank financial institutions in Ukraine] // *Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav – Law Magazine of the National Academy of Internal Affairs*. 2 (12). 273 – 282.

8. Cherkasova, S. V. & Bilyi R.M. (2022). Instytutysiinyi rozvytok nebankivskoho finansovoho sektoru v umovakh udoskonalennia yoho derzhavnoho rehuiliuvannia [Institutional development of the non-banking financial sector in conditions of improvement of its state regulation]. *Hroshi, finansy i kredyt – Money, finance and credit*. 63. 146 – 151.

9. Cherkasova, S. V., Medvid, L.H. & Mitsenko N.H. (2022). Analiz kredytnoi diialnosti nebankivskykh finansovykh ustanov [Analysis of credit activities of non-banking financial institutions] // *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*. 36.

10. Shkolnyk, T.O. (2008). Stratehiia rozvytku finansovoho rynku Ukrainy [Financial market development strategy of Ukraine]. (PhD Thesis), Sumy: State higher educational institution «Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine».

СТАТТЯ НАДІЙШЛА ДО РЕДАКЦІЇ 17.05.2023